

Daha geniş çerçevede ekonomi, istihdam, sosyal, eğitim ve öğretim politika hedeflerini desteklemek üzere TÜRKİYE'DE MESLEKİ REHBERLİK

Türkiye'de mesleki rehberlik, Millî Eğitim Bakanlığı (MEB) özel eğitim ve rehberlik hizmetleri mevzuatında, öğrencinin kendini ve fırsatları tanıması, gerçekçi seçimler yapması ve kendini gerçekleştirmesine yardımcı olmayı amaçlayan hizmetler olarak tanımlanmıştır. 2023 Eğitim Vizyonunda kariyer rehberliği sisteminin, tüm öğretim kademeleri düzeyinde çocukların kendini tanıyarak (mizaç, yetenek, ilgi, değerler, kişilik ve aile) kariyer profili oluşturması, iş ve meslek tanıma yollarını, kaynaklarını öğrenmesi amacıyla yapılandırıldığı ifade edilmiştir.

Kurumsal kapasite

Türkiye'de mesleki rehberlik hizmetleri, çeşitli bağlamlarda, MEB, Aile, Çalışma ve Sosyal Hizmetler Bakanlığına bağlı Türkiye İş Kurumu (İŞKUR) ve aynı zamanda, üniversiteler, özel sektör, sendikalar ve işveren kuruluşları tarafından yürütülmektedir. Mevcut hizmetlerin çoğu MEB ve İŞKUR tarafından sağlanmaktadır. Türkiye'de kariyer rehberliğine ilişkin stratejik ve yasal çerçeve, aşağıda belirtilen mevzuatta ortaya konulmaktadır.

Özel eğitim ve rehberlik hizmetleri yönetmeliğine göre eğitim sektöründe rehberliğin sunulmasını temin eden yapılar; İl Millî Eğitim Müdürlüğü, Özel Eğitim ve Rehberlik Hizmetleri Şubesi, İl Millî Eğitim Müdürlüğü ve MEB Özel Eğitim ve Rehberlik Hizmetleri Genel Müdürlüğüdür. Özel eğitim ve rehberlik hizmetleri yönetmeliğinde, MEB'in, öğrencinin kendini ve fırsatları tanıması, gerçekçi seçimler yapması ve kendini gerçekleştirmesine yardımcı olmaktan sorumlu olduğu ifade edilmektedir.

Yükseköğretimde, psikolojik danışmanlık ve rehberlik hizmetlerinin geliştirilmesine yönelik eylem planları, üniversitelerde uygulanan stratejik planlara dayalı olarak geliştirilmektedir. Birçok üniversitenin stratejik planında, kariyer rehberliği hizmetleri ile psikolojik danışmanlık ve rehberlik hizmetlerine ilişkin çalışmaları teşvik eden maddeler yer almaktadır.

Türk milli eğitim sisteminin geliştirilmesine yönelik öneriler sunulan Millî Eğitim Şûralarında rehberlik konusu ilk olarak 1961 yılında ele alınmıştır. Rehberliğe erişim konusu sonraki tüm şûralarda gündeme getirilmiştir. Millî Eğitim şûraları, eğitim konusundaki en yüksek danışma kuruludur. Önemli konuların ve önceliklerin görüşülmesini ve karara bağlanmasını amaçlayan gündem, Talim ve Terbiye Kurulu tarafından hazırlanır. Şûraya millî eğitim bakanı, bakan yardımcısı, müsteşar yardımcısı, davet edilmeleri halinde diğer bakanlıkların mensupları, öğretmenler, idareciler, eğitimciler, akademisyenler, gazeteciler ve uluslararası kuruluşlar katılım sağlamaktadır.

On birinci kalkınma planında (2019–2023), öğretmen yetiştirmenin iyileştirilmesi, eğitim sistemindeki mevcut merkeziyetçi yapıdan uzaklaşılması, ortaöğretimde teknoloji kullanımının yaygınlaştırılması, yükseköğretim kurumları arasında rekabetin teşvik edilmesi, mesleki

SORUMLULUKLAR

İlköğretimden yükseköğretime kadar, eğitim sisteminde rehberlik hizmetlerinden MEB sorumludur. Öğrencilerin bütüncül gelişimini desteklemek üzere hizmetler dahilinde eğitim rehberliği, mesleki rehberlik, kişisel ve sosyal rehberlik yer almaktadır. Bu hizmetler, ilgili tüm paydaşlarla iletişim, koordinasyon ve iş birliği içinde planlanmakta ve uygulanmaktadır.

İŞKUR; kariyer yönlendirme hizmetleri, iş ve meslek danışmanlığı hizmetleri, iş arama becerilerinin geliştirilmesine yönelik eğitim programları, kariyer danışmanlığı merkezleri aracılığıyla psikolojik danışmanlık hizmetleri sunarak tüm bireyleri (gençler ve yetişkinler) ve işverenleri desteklemektedir. İŞKUR ayrıca okullarla iş birliği içinde öğrencilere meslek seçmenin önemi, bunun eğitim tercihleriyle ilişkisi, mesleklerle ilgili bilgilerinin nereden edinilebileceği konularında da ayrıntılı açıklamalar sunmaktadır.

Üniversiteler, öğrencilerin kariyer sorunlarını çözmek, kariyer fırsatlarını keşfetmek, kariyer gelişimi sürecinde kariyer fırsatları hakkında bilgi edinmek ve bunları uygulamak, iş aramak, iş arama becerileri edinmek ve kendi kişisel ihtiyaçlarını karşılayan işleri aramalarına yardımcı olmak üzere kariyer danışmanlığı sağlamaktadır.

Okullar, temel eğitimden itibaren eğitim sisteminde rehberlik hizmetleri sunmaktadır. Hizmetlerin amacı, öğrencilerin öz farkındalıklarını ve fırsatlara yönelik farkındalıklarını artırarak gerçekçi seçimler yapmaları ve kendilerini gerçekleştirmeleri için onlara yardımcı olmaktır.

Bilgi ve iletişim teknolojilerinin kullanılması, iş birliği ve koordinasyon, kariyer yönetimi becerilerinin geliştirilmesi ve ebeveynlerinin katılımının sağlanması gibi yeni eğilimlerin daha iyi uygulanmasına yönelik önemli ölçüde kurumsal kapasite ve insan kapasitesi mevcuttur. Bunun yanı sıra, kariyer rehberliğinin modern küresel zorlukların aşılmasındaki rolüne ilişkin anlayış ve farkındalığın artırılması son derece önemlidir.

eğitimde uygulamalı derslere odaklanması ve eğitim müfredatının iş dünyasının talepleriyle uyumlu hale getirilmesine yönelik politikalar tavsiye edilmektedir. Bunun yanı sıra planda, mesleki ve teknik eğitimde (MTE) kariyer rehberliğinin etkinleştirilmesi tavsiye edilmekte, toplumdaki MTE algısını güçlendirecek faaliyetler ve stratejiler öngörülmektedir.

Beceriler Vizyon 2020 dokümanında, Türkiye'nin 2020 itibarıyla bölgesel eşitsizlikleri azalmış, sosyal olarak bütünlüğünü sağlamış ve bilgi temelli bir ekonomi olma vizyonunun gerçekleştirilebilmesi için bilgi, rehberlik, danışmanlık ve iş temelli öğrenmenin altı çizilmektedir. 2023 Eğitim Vizyonu çocukların sosyal-duygusal, akademik ve mesleki gelişimi için bütüncül bir perspektif öngörmektedir. Tüm eğitim kurumlarında rehberlik ve danışmanlık hizmetlerinin yeniden yapılandırılması ve MEB'de yeni düzenlemeler ve mevzuatın yürürlüğe koyulması amaçlanmıştır. 2023 Vizyonu temelinde, rehberlik ve araştırma merkezlerine yönelik yeni bir düzenleme Ağustos 2020'den itibaren uygulanmaya başlanmış, merkezlerin işleyiş ve görevlerinin yeniden yapılandırılması amaçlanmıştır. Müdahale alanları; okulda sunulan hizmetler, araştırma ve kariyer rehberliği, ebeveyn rehberliği ve danışmanlığı olarak belirlenmiştir. Merkezler, hizmet sunumunun iyileştirilmesi amacıyla etkili bir koordinasyon ve izleme sistemiyle güçlendirilecektir.

MEB Özel Eğitim ve Rehberlik Hizmetleri mevzuatı kapsamındaki danışma hizmetleri etik yönergesi, Ağustos 2020'de yürürlüğe girmiştir. Müdahalelerin standartlaştırılması amacıyla danışmanlar, öğretmenler ve okul idarecilerine yönelik etik hususlar ve standartlar geliştirilmiştir. Rehberlik ve danışmanlık hizmetlerine ilişkin yeni mevzuat, okullar ve ayrıca hayat boyu öğrenme kurumları tarafından sunulan sosyal-duygusal, akademik ve mesleki gelişim alanlarına yönelik müdahaleleri ortaya koymaktadır. Tüm hizmetler, eğitim ortamında rehberlik uzmanları, sınıf rehberlik öğretmenleri, öğretmenler ve idareciler tarafından ortak bir şekilde sunulmaktadır.

4837 sayılı İş Kanunu uyarınca İŞKUR, genç ve yetişkin bireylere, niteliklerine uygun işler bulma konusunda yardımcı olurken, işverenlere, iş için uygun niteliklere sahip çalışanlar bulmalarında destek sağlamaktadır. Madde 3 doğrultusunda kurum, kariyer yönlendirme hizmetleri sunma, iş ve meslek danışmanlığı hizmetleri sağlama, iş arama becerilerini geliştirmeye yönelik eğitim programları uygulama ve kariyer danışmanlık merkezleri aracılığıyla psikolojik danışmanlık sunma faaliyetlerini yürütmektedir.

Mesleki rehberlik konusunda bir iş birliği ve koordinasyon altyapısı ve geçmişi mevcuttur. Tüm ilgili paydaşlar arasında, bir Ulusal Forumun temelini oluşturan Mutabakat Zaptı imzalanmıştır. Bununla birlikte, vali, belediye başkanı, il millî eğitim müdürü, İŞKUR il müdürü, çalışma ve istihdam kuruluşlarından bir temsilci, engelli bireyler konfederasyonundan bir temsilci, ekonomi veya MTE alanlarından bir akademisyenden oluşan il istihdam ve mesleki eğitim kurulları bulunmaktadır. Bu kurullar, beceri dinamiklerini izleyerek yereldeki iş gücü piyasası taleplerini belirlemekte, yerel düzeyde eğitim ve istihdam sektörlerini desteklemekte ve çalışmalarını yerel talepler doğrultusunda geliştirmekte ve şekillendirmektedir. Bunun yanı sıra kurul, yerel düzeyde istihdam edilebilirlik ve MTE programlarının geliştirilmesine yönelik eylem planları ortaya koymaktadır.

MEB MTE strateji belgesinde kariyer gelişimi, öncelik alanlarından biri olarak görülmüştür. Yakın gelecekte, Türkiye'deki her mesleki ve teknik eğitim (MTE) okulunda bir rehber öğretmen bulunacaktır. MTE idarecileri ve öğretmenleri, MTE öğrencilerine yönelik mesleki rehberlik ve danışmanlık hizmetlerinin sunulabilmesi için gerekli olan güncel iş sektörü bilgilerine sahip değildir. MTE, MEB bünyesindedir ve ilgili mevzuatta tanımlanan rehberlik hizmetlerini sunmalıdır.

Ulusal mesleki ve teknik eğitim stratejisinde (2014–2018) yer alan temel öncelik, mesleki ve teknik eğitimin yerel, ulusal ve uluslararası iş gücü piyasalarının beklentileri doğrultusunda yapılandırılması yoluyla geçlere gerekli bilgi, beceri ve yetkinliklerin kazandırılmasıdır. Mesleki ve teknik eğitim strateji belgesi ve eylem planı (2014–2018), Türkiye'de MTE sisteminin geliştirilmesine yönelik üç ana politika ekseninde kurgulanmıştır: erişimin geliştirilmesi, kapasitenin artırılması ve istihdam. MTE yeterliliklerine sahip olabilmek için, özel politika gerektiren gruplar dahil olmak üzere MTE öğrenci, kursiyer ve mezunları anahtar beceriler; iş yeri tabanlı eğitim; yaratıcılık, yenilikçilik ve girişimcilik fırsatları; iş sağlığı ve güvenliği; ulusal ve uluslararası hareketlilik kazanımlarını edinmiş olmalıdır. Strateji belgesinde ayrıca, mesleki rehberlik ve kariyer gelişimine yönelik bir alt başlık bulunmaktadır.

MEB, eğitim ve istihdam arasındaki bağı güçlendirmek üzere bir Eylem Planı hazırlamıştır. Plan, ulusal yeterlilikler çerçevesinin geliştirilmesi ve uygulanması, eğitim programlarının ulusal meslek standartları

doğrultusunda revize edilmesi, mesleki rehberlik ve danışmanlık hizmetlerinin sağlanması, iş gücü eğitim kurslarının sunulması ve MTE kurumlarının akreditasyonunun sağlanması amaçlarına yönelik tasarlanmıştır. Hizmetler, MEB ve İŞKUR tarafından ortak bir şekilde sunulmaktadır. Okullarda, öğrencilerin desteklenmesine yönelik rehberlik hizmetleri bulunmaktadır. Mesleki Eğitim Kanunu, 20 ve üzerinde personel çalıştıran işyerlerine, iş gücünün %5 ila %10'unu oluşturacak sayıda stajyer (çırak veya öğrenci) alma yükümlülüğü getirmektedir. Çırakların çoğu 14-20 yaş grubundadır. Çıraklık yapanların yalnızca %10'u işsiz olup %90'ı kendi iş yerlerini açmaktadır. Mesleki eğitime yönelik rehberlik, MEB rehberlik hizmetleri yönetmeliğinde açıklanmaktadır. Bu yönetmelikte mesleki bilgi, eğitsel rehberlik ve mesleki rehberlik konuları tanımlanmaktadır.

Yukarıda belirtilen faaliyetler, eğitim sektörü, istihdam sektörü, kamu kurumları ve özel kuruluşlar dahil olmak üzere paydaşlar arasındaki koordinasyon ve iş birliğini yansıtmaktadır. Örneğin, MEB, İŞKUR, Devlet Planlama Teşkilatı, Küçük ve Orta Ölçekli İşletmeleri Geliştirme ve Destekleme İdaresi Başkanlığı, Milli Prodüktivite Merkezi, Mesleki Yeterlilik Kurumu, Türkiye Esnaf ve Sanatkarları Konfederasyonu, Yüksek Öğretim Kurulu, Türkiye İşveren Sendikaları Konfederasyonu, Türkiye Odalar ve Borsalar Birliği ve Türkiye İşçi Sendikaları Konfederasyonu arasında bir Mutabakat Zaptı imzalanmıştır.

İŞKUR, Türkiye İş Kurumunun Kurulması ve Görevlerine ilişkin 617 sayılı Kanun doğrultusunda kariyer yönlendirme hizmetleri sağlamaktadır. İŞKUR ayrıca, işsiz bireylerin istihdam edilebilirliğe yönelik becerilerini geliştirmek üzere mesleki eğitim kursları sunmaktadır. Eğitim kursları, işveren talebini temel almaktadır. Katılımcılar, fırsat farkındalıklarını geliştirme olanakları hakkında bilgilendirilmekte ve iş ve meslek danışmanlığı hizmetlerine erişebilmektedir. Ulusal istihdam stratejisi (2014–2030), iş gücü piyasasındaki yapısal sorunların çözülmesine odaklanmaktadır. Orta ve uzun vadede istihdam üzerindeki büyüme etkisini arttırmak yoluyla, işsizliğe yönelik güçlü çözümler sunmaktadır. Bununla birlikte, İŞKUR'un insan kaynakları platformu, işverenlerle sürekli iletişim ve koordinasyonu sağlamak üzere, mevcut hizmetler konusunda onları bilgilendirme yoluyla, insan kaynakları departmanı olan iş yerlerini ve işverenleri desteklemektedir. Bu hizmetler pandemi süresince çevrim içi sağlanmıştır.

6 Mart 2015 tarihinde MEB, öğrencilerin, öğretmenlerin ve idarecilerin okul düzeyinde, il düzeyinde ve yerel düzeyde gelişimlerini ve performanslarını izlemek üzere bir çerçeve oluşturmuştur. Çerçevede göstergeler ve faaliyetler tanımlanmaktadır. Göstergeler kalite yönetimi, insan kaynakları yönetimi, eğitim ve öğretim, ölçme ve değerlendirme, öğrenci yönetimi, altyapı, bilgi yönetimi, sağlık ve güvenlik konularını içermektedir.

Yeterliliklerin kalite güvencesinin sağlanmasına ilişkin 25 Mart 2018 tarihli ve 30371 sayılı yönetmelik, Türkiye Yeterlilikler Çerçevesine dahil edilmiştir. Kalite güvencesinin sağlanmasına ilişkin esasları içermektedir. Yönetmelik, tüm yeterlilikleri ve yaygın ve serbest öğrenmelerin doğrulanması sürecini kapsamaktadır. Kalite güvencesinden sorumlu kurumları, görev ve sorumluluklarını, kalite güvence ölçütlerini ortaya koymaktadır. Kalite güvence ölçütleri, Mesleki Yeterlilik Kurumu (MYK) tarafından belirlenir ve gerektiğinde güncellenir. MYK ayrıca, kalite güvence sisteminin oluşturulması, yönetimi, izlenmesi ve geliştirilmesinden sorumludur. Bu görev kapsamında MYK, yönetmelikte belirtilen ilgili kurumlarla koordinasyonu sağlar ve birlikte çalışır.

Mesleki rehberliğe yönelik finansman, bu faaliyete ilişkin herhangi bir spesifik kalem içermeyen eğitim bütçesi dahilindedir. İŞKUR'da finansman, işsizlik sigortası fonu ve ulusal hazineden gelmektedir.

Mesleki rehberlik sisteminin geliştirilmesindeki öncelikler arasında kanıt temelli rehberlik politikaları ve hizmet sunumu yer almakta ve bunlar, MEB 2023 Eğitim Vizyonunda belirtilen şekilde, yakın gelecekte öngörülmektedir. Paydaşların öncelikleri, hizmetlerin tasarlanmasında bilgi ve iletişim teknolojileri ile 'big data'nın kullanılmasıdır. İŞKUR'da, hedef kitle temelli müdahaleye olanak sağlayan bir profilleme sistemi (bkz. Ek) hayata geçirilmiştir. Sistem, iş gücü piyasasında iş arayanların istihdam edilebilirliğini izlemek ve hizmet kalitesini arttırmak üzere tasarlanmıştır. Bunun yanı sıra pandemi, sistemde ve kariyer hizmetlerinde dijital dönüşüm ve sosyal medyanın sürece katılması ihtiyacını arttırmıştır. Yapay zeka ve ilgili gelişimler, daha dijitalleşen hizmetlere ve uygulamalara ışık tutmaktadır. Bazı gruplar, hizmetlere yönelik daha iyi bir bilgilendirme süreci öngörmektedir. Üniversiteler ve okullar için istihdam ile daha iyi ilişkilendirme, yakın gelecekteki yeni trendler olabilir. Diğer öncelikler, paydaşlar arasında koordinasyon ve iş birliğinin güçlendirilmesi ve ölçme değerlendirme araçlarından daha iyi

faaydalanılmasıdır. Eğitim sektöründe, okuldaki öğretmenler ve rehberlik uzmanları tarafından yürütölen sınıf rehberlik programlar ile gelişimsel ve bütöncöl bir perspektif öngörölmektedir. Mesleki rehberlikte, yüz yüze bireysel ve grup düzeyindeki rehberlik ve danışmanlık müdahaleleri devam edecektir. Avrupa Eğitim Vakfı (ETF) Torino Süreci 2018–2020 raporunda yetişkin rehberliği dahil olmak üzere, mevcut hizmetlerin uyumlaştırılması ve koordinasyonunun iyileştirilmesi, rehberliğe daha erken başlanması ve müfredata dahil edilmesi konularına ve kariyer yönetimi becerilerine vurgu yapılmak üzere, mesleki rehberlik hizmetlerinin ulusal düzeyde genişletilmesi ve yeniden tasarlanması tavsiye edilmektedir.

Kurumsal kapasite

MTE dahil olmak üzere farklı seviyelerdeki okullar, akademik, kişisel ve mesleki gelişimi desteklemek üzere bireysel ve grup düzeyinde faaliyetler yürötmektedir. 2023 Eğitim Vizyonu doğrultusunda, müfredatın bir parçası olarak, kariyer eğitimini desteklemek üzere bir 'sınıf rehberlik programı' geliştirilmiştir. Temmuz 2020'de anaokulundan ortaöğretimin sonuna kadar her seviyede rehberlik programları hazırlanmış ve uygulanmaya başlanmıştır. Akademik, mesleki ve sosyal-duygusal gelişim alanlarına yönelik hedefler, yeterlilikler ve öğrenme kazanımları tanımlanmıştır. Bu program, öğrencilerin bütöncöl akademik, mesleki ve sosyal-duygusal gelişimlerini desteklemektedir. Bunun yanı sıra, programa adalet, dostluk, dürüstlük, öz denetim, saygı, sorumluluk, yardımseverlik, vatanseverlik, azim ve kararlılık, mizah, şükran duyma, sosyal zekâ, cesaret ve affedicilik gibi temel değerler de dahil edilmiştir. Program, okullardaki rehberlik uzmanları, idareciler ve ebeveynler ile iş birliği içinde büyük ölçüde sınıf rehberlik öğretmenleri tarafından uygulanmaktadır. Dolayısıyla kariyer eğitimi, her okul türünde sınıf rehberlik programlarına dahil edilmiş, kişisel ve sosyal eğitimle entegre olmuştur. Öğrencileri eğitimsel, kişisel, sosyal ve mesleki rehberlik ile destekleyen rehberlik programı için müfredatta süre ayrılmıştır. Derslerinde sınıf içi faaliyetlerle öğretmenleri yönlendirmek üzere öğretmen el kitapları hazırlanmıştır.

MESLEKİ REHBERLİK KÜLTÜRÜ

Türkiye, mesleki rehberlik konusunda koordinasyon ve işbirliğine yönelik iyi bir altyapı ve anlayışa sahiptir. Merkezi sistem içinde, ulusal düzeydeki ve il düzeyindeki kuruluşlar, özellikle içinden geçtiğimiz bu dönemde, daha katılımcı, sürdürülebilir ve dengeli bir ekonomi ve toplum yaratmaya odaklanmaktadır.

İllerdeki **MEB rehberlik ve araştırma merkezleri**, rehberlik hizmetlerine erişimi koordine etmektedir. Ana hedef gruplarından biri, özel eğitim ihtiyacı olan çocuklar ve aileleridir. Rehberlik hizmetleri, özel ihtiyacı bulunan çocukları teşhis etmekte, rehberlik uzmanı olmayan okullarda bireysel düzeyde ve grup düzeyinde hizmetler sunmakta ve okul bünyesindeki rehberlik hizmetlerinden daha genel bir kaynak sağlamaktadır. Bu merkezler ayrıca, rehberlik ve danışmanlık birimlerinde mesleki yönlendirme de sunmaktadır.

MEB'de, bakanlığın çeşitli birimleri tarafından çevrimiçi ve yüz yüze müdahaleler yürötmektedir. Bakanlık kapsamında okullardaki, üniversitelerdeki, rehberlik ve araştırma merkezlerindeki uzmanlar, mesleki rehberlik müdahalelerini gerçekleştirmektedir. Kariyer yönetimi becerilerinin geliştirilmesi için web tabanlı bir kariyer bilgi sistemi oluşturulmuştur (www.mbs.meb.gov.tr). Web tabanlı sistem öz farkındalığı arttırmakta, iş gücü piyasası ve eğitim fırsatları konusunda bilgi sunmaktadır. Bununla birlikte, rehberlik ve araştırma merkezleri, mesleki gelişime yönelik müdahaleler yürötmektedir.

Genel manada Türkiye, bireylerin eğitim ve öğretime, iş gücü piyasasına ve kariyer bilgilerine erişiminde bilgi ve iletişim teknolojilerinin önemi konusunda iyi bir anlayışa sahiptir. Öğrencilerin kendilerini tanıması, meslekleri tanıması, fırsatlara yönelik farkındalığı, karar almaları ve harekete geçmelerinde öğrencilere destek olmak üzere e-okul, e-rehberlik, e-portfolyo ve Eğitim Bilişim Ağı (EBA) kullanılmaktadır. EBA, simölasyonlar dahil olmak üzere interaktif oyunlar ve aktivitelerle, kariyer ve fırsat farkındalığı geliştirmeye yönelik kariyer dosyaları içermektedir.

Mesleki rehberliğe yönelik çeşitli web siteleri mevcuttur. Kullanıcılar, e-yaygın sitesini (hayat boyu öğrenme programları), Mesleki Bilgi Sistemi ölçeklerini (öncelikler: ilgi alanları, yetenekler ve meslek tercihi), web tabanlı mesleki bilgi sistemini, MYK web sitesini, İŞKUR web sitesini, MEB hayat boyu öğrenme web sitesini ve diğere web tabanlı kariyer bilgi sitelerini aktif olarak kullanmaktadır. Web tabanlı sistemler hizmete sunulmuştur. İŞKUR sitesinde, işverenler ile çalışanları eşleştiren bir arama motoru bulunmaktadır. MEB sitesinde kendini tanımaya yönelik değerlendirme araçları, iş gücü piyasasına yönelik bilgiler ve eğitim öğretime ilişkin bilgiler yer almaktadır. Bunun yanı sıra, 2023 Vizyon belgesinde yer alan 'ilkokul ve ortaokullarda çocukların izleme ve değerlendirilmesinde e-portfolyo temelli bir gelişimsel izleme raporu kullanılacaktır' ifadesi çerçevesinde, MEB kapsamında bir e-portfolyo sistemi

oluşturulmuştur. Temel başlangıç noktası, öğrencilerin ilgi alanları, yetenekleri ve becerilerini izleyerek kariyer gelişimlerini bu yönde desteklemektir. E-portfolio, gelişimsel bir perspektifle, öğrencilerin ilerlemesini anaokulundan üniversiteye kadar takip etmektedir. Okul dışı etkinliklerin (kültür, sanat, spor, bilim ve iletişim faaliyetleri) işlenmesi ve kaydedilmesi amacıyla 2017 yılında e-okul yönetim bilgi sistemi kapsamına bir Sosyal Etkinlik modülü eklenmiştir¹. Bu modül, öğretmenlerin, e-okul yönetim bilgi sisteminde öğrencilerin etkinliklerini işleyebilmesi, izleyebilmesi ve kaydedebilmesi amacıyla hazırlanmıştır. MEB okulları ve kurumları bünyesindeki rehberlik paydaşları arasında iletişim, koordinasyon ve iş birliğinin sağlanmasına yönelik bir e-rehberlik modülü geliştirilmiş ve nasıl kullanılacağına dair bir kılavuz hazırlanmıştır. E-rehberlik modülü ayrıca, sunulan rehberlik hizmetlerinin daha iyi, daha etkili ve sistematik bir şekilde düzenlenmesine olana sağlamaktadır.

Mesleki ve Teknik Eğitim Genel Müdürlüğü, MEB, İŞKUR ve bir üniversite, dokuzuncu sınıf MTE öğrencilerinin kendilerini tanımaları ve fırsatlara yönelik farkındalıklarını arttırmalarına yönelik faaliyetler yürütmektedir. Öğrenciler, <http://www.alantercihleri.com/> adresinden meslek alanları ile ilgili bilgi alabilmektedir. Web sitesinde öğrenciler, öğretmenler ve rehberlik uzmanlarının MTE alanlarına yönelik görüşleri, düşünceleri ve bakış açıları yer almaktadır. Bununla birlikte, sitede okullarla ilgili bilgi de sunulmaktadır. MTE portalı: 'Mesleğim Hayatım', 2023 Eğitim Vizyonu kapsamında, MEB'den güzel bir örnektir. Bu portal, mesleki ve teknik eğitim öğrencilerine program seçimlerinde destek olmak üzere tasarlanmıştır. 54 alana yönelik 54 video ve farklı mesleklerden başarı hikayeleri bulunmaktadır. Bunun yanı sıra, Mesleki ve Teknik Eğitim Genel Müdürlüğü web sitesi de (<http://mtegm.meb.gov.tr>) öğrencilere yönelik bir eğitimsel ve mesleki site olarak geliştirilmiştir. Sitede, eğitimsel ve mesleki gelişimlerinde öğrencileri desteklemeye yönelik dokümanlar ve bağlantılar yer almaktadır. <http://meslekitanitim.meb.gov.tr/index.html> sitesinde, MTE süreci ve MTE alanları hakkında filmler, öğrencilerin kariyer gelişimini destekleyebilecek eğitim materyalleri ve sekizinci sınıf öğrencilerinin ortaöğretime hazırlanmalarına yardımcı olacak broşürler bulunmaktadır. <http://emezun.meb.gov.tr> sitesi, MTE ile ilgili izleme ve takip olanağı sunmaktadır. Mezunların mesleki gelişimini desteklemek üzere iş gücü piyasasını ve mezun yeterliliklerini rapor etmektedir. Bunun yanı sıra, ortaöğretim mezunlarının kendilerini keşfetmeleri sürecinde onlara yardımcı olmaya yönelik bir beceri değerlendirme bataryası bulunmaktadır.

Okullarla iş birliği içinde, İŞKUR, öğrencilere meslek seçmenin önemi, bunun eğitim tercihleriyle ilişkisi ve kariyer bilgi kaynakları ile ilgili ayrıntılı açıklamalar sunmaktadır. Bunlar, videolar ve filmlerle desteklenmektedir. İŞKUR ayrıca, öğrencilerin, meslekler ve bunların içerdiği görevler, bu görevleri yerine getirmek için gerekli yeterlilikler, çalışma ortamları ve çalışma koşulları, mesleki eğitim, çalışma alanları, istihdam fırsatları, gelir durumu, eğitim öncesi ve sonrasındaki yükselme fırsatlarını tanımlayan meslek dosyalarına ulaşabilecekleri bir kütüphane ve kaynak merkezine sahiptir. Mesleki eğitim ve iş gücü piyasasına yönelik fırsatları ayrıntılı bir şekilde açıklayan basılı dokümanlar (kitaplar, makaleler ve broşürler) bulunmaktadır. İŞKUR, genel ve teknik/mesleki ortaöğretim okullarında sınıf ve grup tartışmaları da düzenlemektedir. Diğer bir faaliyet de, çocuklarının kariyer tercihlerine yardımcı olmada daha bilinçli yaklaşımlar benimsemelerine destek sağlamak üzere ebeveynlerle buluşmaktır.

2013 yılından bu yana İŞKUR, Türkiye'nin 73 ilinde 105 üniversite ve kariyer planlama merkeziyle ortak bir girişim gerçekleştirmektedir. Üniversite öğrencilerini kariyer gelişimi, iş arama ve işe yerleştirme konularında desteklemek ve öğrenciler ile işverenlerinin farkındalıklarını arttırmak amacıyla İŞKUR kampüs/temas noktaları kurulmuştur.

İş kulüpleri, motive olmaları ve iş arama becerilerinin artırılması için özel tedbirlere ihtiyaç duyan dezavantajlı gruplara (kadınlar, gençler, engelli bireyler ve uzun dönemli işsiz kişiler) yönelik yoğun iş ve meslek danışmanlığı sunmaktadır.

Bireysel kapasite

MEB, okullar, üniversiteler, rehberlik ve araştırma merkezlerinde rehberlik uzmanı olabilmek için psikolojik rehberlik ve danışmanlık alanında lisans derecesi gerekmektedir. Öğrenciler, üniversiteye başladıklarında bu programlara girmektedir. Son yıllarda, diğer eğitim bilimleri branşlarından mezun olanlar da, rehberlik programı için gerekli olan dersleri aldıktan sonra rehber öğretmen olarak atanmıştır. Rehberlik uzmanları, ortaöğretim ve yükseköğretim sınav sistemleri, kariyer danışmanlığı, sınav kaygısı ve stres yönetimi konularında eğitim almıştır. MEB, rehberlik uzmanlarına yönelik sürekli eğitim programları yürütmektedir. 2023 Eğitim Vizyonu çerçevesinde, sınıf öğretmenleri de, prosedürler tamamlandıktan sonra sertifika süreciyle birlikte rehberlik uzmanı olabilmektedir (bkz. www.yok.gov.tr).

İŞKUR'da iş ve meslek danışmanı olabilmek için bir lisans derecesi ve mesleki yeterlilik belgesi gerekmektedir. Bu kurumda iş ve meslek danışmanları, ölçme değerlendirme, iş aracılığı ve kariyer rehberliği konularında sürekli eğitim almaktadır. Yakın zamanda, mülteciler ve göçmenler ile çalışma konusunda da eğitim almışlardır. Meslek standartları ve yeterlilikleri, Türkiye Yeterlilikler Çerçevesi'nde tanımlanmıştır. İŞKUR'da yeni bir profil temelli danışmanlık sistemi ile iş ve meslek danışmanlarının gruplandırılması hayata geçirilmiştir. Bu konuda daha ayrıntılı bilgi Ek'te sunulmuştur.

İŞKUR iş ve meslek danışmanları, göçmenler ve mültecilerle daha etkili çalışma konusunda eğitim almış ve kapasiteleri güçlendirilmiştir. Uluslararası Göç Örgütü (IOM) ile yürütülen bir proje çerçevesinde, mikro-danışmanlık becerileri, göçmen ve mültecilerin iş gücü piyasasına entegrasyonuna ilişkin yasal unsurlar ve doğrulama süreçlerine yönelik eğitim programları sunulmaktadır.

Türkiye'deki danışmanlar, ülkede bu mesleğin geliştirilmesi, bilimsel çalışmaların desteklenmesi ve meslek mensuplarının haklarının korunması amacıyla meslek kuruluşları çatısı altındadır.

PANDEMİ SÜRECİNDE MESLEKİ REHBERLİK

Covid-19 krizinin başında, MEB, eğitim hizmetlerinin sürdürülebilmesi ve daha geniş anlamda toplumsal ihtiyaçların karşılanabilmesi için bazı politika eylemleri ortaya koymuştur. 17 Mart 2020 tarihinde okullar kapandığında Türkiye, uygulamalarını, öğretmenlere, öğrencilere ve velilere pedagojik devamlılık için çok çeşitli çözümler sunan, güçlendirilmiş uzaktan eğitim ortamına dayandırmıştır. Çözümler, hemen, ilköğretimden ortaöğretime kadar (MTE dahil olmak üzere) tüm sınıfları kapsamış ve kısmen, çevrim içi öğretim, radyo, TV yayınları (TRT Okul gibi) ve telefon aracılığıyla sunulan akademik, sosyal ve psikolojik destek paketinden oluşmuştur. 23 Mart 2020 gibi erken bir tarihte Türkiye, ülkenin resmi çevrim içi eğitim platformu olan Eğitim Bilişim Ağı (EBA) aracılığıyla 18 milyon öğrencisine ülke çapında uzaktan eğitim sunabilmiştir.

Tüm öğrencilere 8 GB ücretsiz data sunan Türkiye'nin en büyük üç mobil operatörünün de desteklediği 12 milyon K12 öğrencisi ve 900.000 öğretmen, platform üzerindeki 1600 derse ve 20.000 interaktif içeriğe hemen erişim sağlamıştır. EBA, o dönemde, Çin'den sonra dünyanın devlete ait en büyük ikinci çevrim içi eğitim platformu haline gelmiştir. EBA, uzaktan öğrenme için genel bir merkez görevi görmüştür. Çeşitli TV programları ve entegre psikolojik destek merkezlerine ev sahipliği yapmış, 2,7 milyona kadar kullanıcının aynı anda sanal sınıflara katılabilmesini sağlamıştır. Haziran 2020'de Türkiye, Dünya Bankası desteğiyle, bir Güvenli okullaşma ve uzaktan eğitim projesine yatırım yapmıştır. Bu uzun dönemli strateji, bir Yeni Dijital Eğitim Sisteminin (YDES) geliştirilmesini ve yaygınlaştırılmasını, gelecek şoklar dahil olmak üzere Covid-19 pandemisi sürecinde ve ötesinde Türkiye'nin eğitim sisteminin kapasitesi, erişimi ve dayanıklılığını arttırmaya yönelik olarak EBA'nın genişletilmesini finanse edecektir².

MEB, Psikolojik destek müdahaleleri çerçevesinde üç kitapçık hazırlamıştır. Bunlardan biri, ebeveynleri pandemi hakkında bilgilendirmeyi ve bununla nasıl başa çıkılabileceğine ilişkin tavsiyeler sunmayı amaçlamaktadır. İkincisi, yetişkinlere yöneliktir. Bu dönemdeki duygularımız ve tepkilerimizi ele almakta

MESLEKİ REHBERLİK KÜLTÜRÜ

Mesleki rehberlik, öğrencilerin tam, bütüncül gelişimine katkıda bulunan bir süreç olarak algılanmaya başlamıştır. Bunun yanı sıra, İŞKUR profillemesi sistemi ve göçmenlere yönelik odağı, mesleki rehberlikte değişen ve yeni bir anlayışın kanıtı olarak görülebilir.

ETF Torino süreci değerlendirmesi ve sonrasında Riga sürecine yönelik çalışmalar, MTE'ye ve piyasadaki işletmelerin ihtiyaçları doğrultusunda beceri tedariki rolüne yeni bir ivme kazandırmıştır. MTE'ye yönelik tutum daha olumlu hale gelmeye başlamış, mesleki rehberlik de bu alanda oldukça fazla değer görmeye başlamıştır.

ve tavsiyeler sunmaktadır. Üçüncüsü, gençlere yöneliktir. Bu kitapçıklar, Mart sonundan itibaren çevrim içi olarak hedef grupların erişimine açılmıştır. Bu süreçte ebeveynlerin desteklenmesine yönelik diğer müdahaleler üzerinde de çalışılmaktadır. Bunların yanı sıra, MEB, öğrencileri, gençleri ve aileleri desteklemek üzere 81 ilde Özel Eğitim ve Rehberlik Hizmetleri Bilgilendirme Hattı kurmuştur. '11 basit sağlık önerisiyle koronavirüsten nasıl korunuruz' başlıklı bir dijital bilgilendirme broşürü hazırlanmıştır. İl müdürlükleri, çevrim içi rehberlik müdahaleleri ve öğrenciler ile rehberlik uzmanları arasındaki iletişimin desteklenmesi ve mümkün kılınması konusunda bilgilendirilmiştir. Velilere pandemi ile ilgili rehberlik edilebilmesi amacıyla, MEB'in dijital platformunda bir ebeveyn programı başlatılmıştır. Öğrencilerin ve velilerin desteklenmesine yönelik videolar da hazırlık aşamasındadır. Mart 2020'den bu yana, okul rehberlik hizmetleri ve Rehberlik Araştırma Merkezleri (RAM), öğrencilerin ve velilerin iyi olma durumlarını ve dayanıklılıklarını desteklemeye yönelik bireysel müdahaleler ve grup müdahaleleri yürütmektedir. Grup müdahalelerine toplam 9.818.326 öğrenci katılmış, 108.855 öğrenci bireysel destek almıştır. Eylül 2020'de, tüm öğrencilere pandemi konusunda eğitim verilmiştir. Okul danışmanları, öğrencilere, öğretmenlere, idarecilere ve velilere yönelik bilgilendirme toplantıları ve eğitimler düzenlemiştir. MEB, pandemi ile başa çıkmaya yardımcı olmak için rehberlik ve danışmanlık sağlamaya odaklanmıştır. 81 ildeki rehberlik ve araştırma merkezlerinde, 10.168.910 ebeveyn ile 794.768 öğretmen ve idareci RAM'lardan rehberlik ve danışmanlık almıştır. Mart 2020'den bu yana, 20.890.859 öğrenci, öğretmen ve veli desteklenmiş olup, müdahaleler halen devam etmektedir.

İŞKUR, işverenlerin 'kısıtlı çalışma ödeneğine' başvurmasını teşvik ederek çalışanların istihdam edilebilirliğini desteklemeye yönelik bir uygulama başlatmıştır. Pandemi nedeniyle faaliyetlerini durduran işverenler, çalışanları için bu ödeneye çevrim içi olarak başvurabilmektedir. Kamuda ve özel sektörde esnek çalışma modelleri teşvik edilmiştir. Vatandaşlar, kayıt, iş arama, öz geçmiş hazırlama ve işsizlik ödeneğine başvurma konularında İŞKUR il müdürlükleri ve hizmet merkezlerinin çevrim içi hizmetlerini kullanmaya teşvik edilmiştir. İş ve meslek danışmanları, evlerinden çevrim içi müdahaleler sunmuştur. Pandemi süresince, İŞKUR'da 41.123.301 çevrim içi hizmet görüntülenmiştir. Sosyal mesafenin korunması amacıyla, daha az sayıda yüz yüze faaliyet gerçekleştirilmiştir. İş kulüpleri çevrim içi devam etmiştir. Öğrenciler, üniversiteye giriş ve programlara yönelik kararlar konusunda çevrim içi destek almıştır.

Pandemi nedeniyle, dijital araçların kullanılması öğretmenler, rehberlik uzmanları, öğrenciler ve ebeveynler tarafından bir gereklilik olarak görülmüştür. Bu araçlar, pandemiden sonra, sistemde daha yoğun bir şekilde kullanılacak ve yaygınlaştırılacaktır. Bunun yanı sıra, sistemde, dijital becerilerinin geliştirilmesi konusunda rehberlik uzmanlarına destek sunulması ihtiyacı görülmüştür. Mevcut koşullar nedeniyle, öğrencilerin sosyal-duygusal, akademik ve mesleki gelişimleri, dijital hizmetlerle desteklenmelidir. Mevcut durum, dijital beceriler konusunda personelin kapasitesinin geliştirilmesini ve kariyer müdahalelerinde dijital dönüşümün sağlanmasına yönelik tutum değişikliğini teşvik etmektedir.

EK: İYİ UYGULAMA ÖRNEKLERİ

1. Mesleki rehberlikten sorumlu kurumlar ile hizmet sağlayıcılar arasında iş birliği ve koordinasyon mekanizmaları ve işverenlerin sürece dahil edilmesi: Bilkent Üniversitesi

İşverenler ve önde gelen firmalarla bağlantılar: 'yetenek avcılar ile mülakat serüveni'

İhsan Doğramacı Bilkent Üniversitesi Ankara'da, köklü bir kariyer ve mezunlar ofisi olan, özel bir üniversitedir. Bu üniversite, öğrencilerinin ve mezunlarının gelecek planlaması ve iş gücü piyasasına geçiş için öz farkındalıklarını ve fırsatlara yönelik farkındalıklarını arttırmak amacıyla iş dünyası, işverenler ve şirketler ile güçlü bir bağ geliştirmiştir. 2018 yılında ofis, üçüncü ve dördüncü sınıf öğrenciler için, öz farkındalık ve fırsat farkındalığını arttırmak ve başlangıç aşamasında iş deneyimi sağlamak üzere yeni bir program başlatmıştır. Bu program, stajyerlik ve iş başvurusu serüvenlerini kolaylaştırmak amacıyla tasarlanmıştır. Programın temel unsurlarından biri, geri bildirim sürecidir. Öğrencilere, ilgi duydukları bir şirketteki insan kaynakları personeli tarafından mülakat yapıldıktan sonra 15 dakikalık geri bildirim sunulmaktadır. Geri bildirim, öğrencilere yetkinlikleri, becerileri, iyi oldukları ve kariyer yollarında geliştirebilecekleri alanlar konusunda fikir vererek son derece önemli ve değerli bir fırsat tanımaktadır. Bu, kariyer yönetimi becerilerinin geliştirilmesine yönelik bir süreç olarak düşünülebilir. Mülakatların yüzde yetmiş yapılmış ve geri bildirim sağlanmıştır. Geçen yıl, 200 öğrenci bu fırsattan yararlanmış olup 400 öğrenci daha işverenler ve firmalarla mülakatlarını planlamaktadır. Programa yaklaşık 200 firma katılmıştır. Program, üniversite ile işverenler arasındaki ilişkilerin güçlendirilmesine de yardımcı olmaktadır. Öğrenciler mezun olduktan ve iş gücüne katıldıktan sonra kariyer yollarının takip edilmesine yönelik bir izleme sistemi planlanmaktadır.

2. MTE Portalı: 'Mesleğim Hayatım'

Bu, 2023 Eğitim Vizyonu kapsamında, MEB'den güzel bir örnektir. Portal, mesleki ve teknik eğitim öğrencilerine program seçimlerinde destek olmak üzere tasarlanmıştır. 54 alana yönelik 54 videoyu ve mesleklerden başarı hikayelerini içermektedir. Bunun yanı sıra portalda, yurtdışında MTE, kursiyerlerin eğitimi, kariyer fırsatları, mülakat teknikleri ve geleceğin meslekleri hakkında bilgiler ve Türkiye'de MTE gelişmelerine yönelik genel bir bilgi yer almaktadır. Portal, MTE okullarının mezunları ile işverenler arasında önemli bir bağlantı görevi görmekte ve iş fırsatları hakkında bilgiler sunmaktadır. 'Mesleğim hayatım' portalı; MTE öğrencileri, öğretmenler, işverenler, iş arayanlar ve ilgili kurumlar arasında önemli bir platform ve araç olup, tüm sosyal platformlar aracılığıyla portala erişilebilmektedir. MTE öğrencileri ve mezunlarının mesleki gelişimi ve istihdam edilebilirlikleri üzerinde önemli bir etki yaratmaktadır.

3. İŞKUR'da profil temelli danışmanlık sistemi ve iş ve meslek danışmanlarının gruplandırılması: mesleki bilgi sistemleri (iş gücü piyasası bilgi sistemlerine, bilgi ve iletişim teknolojilerinin kullanılması gibi yeni trendlere, web tabanlı interaktif sistemlere ve big data kullanımına dayalı)

İŞKUR hizmetleri 2012 yılında yeniden yapılandırılmış, iş ve meslek danışmanlığı hizmetleri oluşturulmuştur. 2019 sonu itibarıyla iş ve meslek danışmanlarının (İMD) sayısı yaklaşık 5000'e ulaşmıştır. İş ve meslek danışmanları iş arayanlar, işverenler ve öğrenciler için portfolyo sistemine dayalı hizmetler sunmaktadır. Bireylerin iş gücü piyasasına daha iyi entegre olabilmelerine yönelik ihtiyaçlara odaklanmaktadır. Profil temelli danışmanlık hizmeti sisteminin temel amacı, hizmet kalitesinin artırılması ve hizmetlerin, bireylerin spesifik ihtiyaçlarına göre uyarlanabilmesidir. İŞKUR, hedef odaklı bir müdahale uygulayarak, hizmetlerin kalitesini ve etkinliğini arttırmayı öngörmektedir. Bu müdahale, bireylerin öz farkındalıklarını ve fırsat farkındalıklarını arttırmaya, gelecekleri için daha etkili, gerçekçi kararlar almalarına ve adımlar atmalarına yardımcı olabilecektir. Yoğun iş yükü nedeniyle, iş ve meslek danışmanları, iş arayanlara yönelik bireyselleştirilmiş eylem planlarının geliştirilmesinde kısıtlar yaşamaktadır. Dolayısıyla iş ve meslek danışmanları demografi, eğitim geçmişi, önceki iş deneyimi, motivasyon ve özel ilgi alanları temelinde, spesifik alanlara ve hedef gruplara odaklanmıştır. İş deneyimleri, çalışma hayatlarındaki önemli boyutlar ve değişkenler temelinde bireylerin profilleri hazırlanmaktadır. Ardından bireyler, yeni gruplandırılan iş ve meslek danışmanları ile müdahalelere yönlendirilmektedir. Veri tabanı temelinde tüm bu değişkenler kullanılarak, her iş arayan için altı aydan uzun süre işsiz kalma riskleri hesaplanmakta ve risk profilleri hazırlanmaktadır. Ardından, iş arayanlar, profil gruplarından birine yerleştirilmekte ve spesifik ihtiyaçlarına göre, kendi profillerine uygun şekilde İMD'ler tarafından desteklenmektedir. Bu sistem, yukarıda belirtilen değişkenler temelinde iş arayanları profilelemek için kapsamlı bir veri tabanı kullanmaktadır. İMD'lere yönlendirme sistem tarafından

yapılmaktadır. Yeni modelin, düzenleme üzerinde iki olumlu etkisi görülmektedir. İlk olarak, kendini tanıma ve öz farkındalık konusunda İMD'lerin elini güçlendirmektedir. İkincisi, hedefli bir müdahale, bireylerin spesifik ihtiyaçlarını daha güçlü bir şekilde destekleyebilir ve kariyer yönetimi becerilerine ve istihdam edilebilirliklerine katkı sağlayabilir. İMD'lerin bu şekilde sınıflandırılması, 'big data' ve bilgi ve iletişim teknolojileri kullanılarak iş arayanın profillenmesine dayanan yeni bir danışmanlık sistemini ortaya çıkarmıştır. Sistem, iş gücü piyasasında iş arayanların istihdam edilebilirliğini izlemek ve hizmet kalitesini arttırmak üzere tasarlanmıştır. İş arayanların risk profillerini belirlemek için tanımlanmış ölçütler kullanılmakta ve bireyselleştirilmiş eylem planları hazırlanmaktadır. Altı aydan uzun süre işsiz kalma riskleri hesaplanmakta ve iş arayanların risk profilleri bu temelde belirlenmektedir. İş arayanlar, profilleme temelinde dört gruptan birine dahil edilmekte ve her bireye uyarlanmış danışmanlık hizmetleri sunulmaktadır. Bu sistemde, iş ve meslek danışmanları (İMD), hedef odaklı danışmanlık ve hedef gruplara uyarlanmış hizmetler sunma konusunda uzmanlaşmıştır. 2012 yılından bu yana, iş gücü piyasasına entegrasyonu desteklemek üzere yaklaşık 22.700.000 bireysel danışmanlık, 3.300.000 işyeri ziyareti ve 132.000 okul ziyareti gerçekleştirilmiştir.

4. Eğitim sisteminde Kariyer Ofisleri, MEB: Hayat boyu öğrenme için bir anahtar yetkinlik olan kariyer yönetimi becerileri, bireyi güçlendirmek üzere, genellikle çeşitli düzlemlerde kariyer eğitimi aracılığıyla edinilir

2023'te gençleri iş gücü piyasasının değişen taleplerine ve değişen iş dünyasına hazırlamak ve güçlendirmek amacıyla, rehberlik ve danışmanlık sistemi revize edilmiştir. 2023 Eğitim Vizyonu, yeni bir kariyer rehberliği sisteminin oluşturulmasını ve bu kapsamda, öğrencilerin kendilerini ve iş dünyasını, iş gücü piyasasını daha iyi tanımaları için öz farkındalıklarının ve fırsat farkındalıklarının artırılmasını öngörmektedir. Erken çocukluk döneminden ortaöğretimin sonuna kadar etkili ve geçerli bir rehberlik ve danışmanlık sistemi geliştirilmesi üzerinde çalışılmaktadır. Okullardaki rehberlik uzmanlarını güçlendirilecek, sistemde iyi tanımlanmış roller oluşturulacak ve uzmanlar, göç ile göçe bağlı sosyal değişimler doğrultusunda çok kültürlü danışmanlık sunabilmeleri için donanımlı hale getirilecektir. Sınıf öğretmenleri de, rehberlik faaliyetlerine yönelik eğitim ve sertifikalar alarak okullardaki rehberlik uzmanlarını destekleyecektir.

Kariyer rehberliği müdahaleleri, özellikle öğrencilerin kendileri ve üzerlerindeki etkileri anlamaları için yetkinlikler geliştirmelerine; öğrenme ve çalışma fırsatlarını keşfetmelerine; planlarını oluşturma ve düzenleme, değişimi ve geçişleri yönetme ve uygun önlemler alabilme amacıyla kendileri ve yetkinliklerini ilişkilendirebilmelerine odaklanacaktır. Bununla birlikte, mesleki gelişim dosyaları da öğrencilerin e-portfolyolarına dahil edilebilecektir. Yeni ölçme ve değerlendirme araçları geliştirilecek ve uyarlanacaktır. Mevcut zamanda Türkiye'de kullanılan tüm ölçme ve değerlendirme araçları gözden geçirilmiş ve kariyer ofislerinde kullanılabilecek olanlar listelenmiştir.

Akademik müfredat, bir Akademik Gelişim Programı ve Akademik Yetkinlik Programına dayandırılmıştır. İlki dokuzuncu, onuncu ve on birinci sınıf öğrencilerini kendi yetkinlikleri ve ilgi alanları doğrultusunda becerilerini geliştirmeye teşvik edecektir. İkincisi de öğrencilerin fırsat ve kariyer farkındalıklarını arttırmaya yardımcı olmak ve gelecekteki kariyer planlarını desteklemek üzere tasarlanmıştır. Öğrencilerden, hayata ve çevrelerine yönelik daha iyi bir anlayış geliştirmeleri beklenmektedir. Akademik yılın son ayında portfolyo hazırlama, sunma ve öz değerlendirme faaliyetleri gerçekleştirilecektir. Bu yeni gelişmeler kapsamında, sınıflara yönelik rehberlik müfredatı kişisel, sosyal ve eğitimsel gelişimi desteklemek üzere bütüncül bir bakış açısıyla revize edilmektedir.

Üniversiteye giriş sınavı halen Türkiye'deki lise öğrencileri için önemli bir husus teşkil etmeye devam etmektedir. Dolayısıyla müfredatta, on ikinci sınıflar için bazı değişiklikler tasarlanmıştır. Bu okul yılı, öğrencilerin giriş sınavına hazırlanmasına yardımcı olmak üzere tasarlanmış, proje ve rehberlik faaliyetleri yoluyla kariyer gelişimi faaliyetlerine odaklanmıştır. Kişisel rehberlik, seçmeli dersler ve kariyer ofisleri, öğrencilerin daha iyi desteklenebilmesi ve yönlendirilebilmesine yönelik olarak düzenlenmiştir. Bu yeni revize edilen müfredat çerçevesinde, her okulunda bir kariyer ofisi kurulacaktır. Bu ofislerin görevleri, öğrencilerin kendilerini anlamaları, tanımaları ve hayatlarının sonraki aşamaları için potansiyellerini geliştirmeleri konusunda onları desteklemek olacaktır. Değerler, yetkinlikler ve ilgi alanlarına dayalı bir kariyer profili geliştirmek amacıyla dokuzuncu sınıftan itibaren öğrencilerin kendilerini daha iyi anlamaları, keşfetmeleri ve öz farkındalıklarını artırmaları bu ofisler ile desteklenecektir. Fırsat farkındalıklarını artırmaları ve kariyer keşiflerinde öğrencilere yardımcı olunacaktır. Liselerdeki rehberlik uzmanlarının koordinasyonunda, bu ofisler aracılığıyla, öğrencilerin kariyer gelişimi ve kendi kendilerini güçlendirmeleri takip edilecektir.